

GOSPA BOVARY

Obdobje

Delo spada v obdobje realizma. To je splošnoumetnostna smer, ki v Evropi prevladuje v drugi polovici 19.stoletja. V bistvu gre za objektivni realizem, ki poizkuša podati brezosebno resnico o stvarnosti in se odpovedati domišljijским vrivkom. Gre torej za nepristransko in neprizadeto prikazovanje stvarnosti. Poudarja objektivni razum, znanost in zre v sedanjost. Glavna tema, stvarnost, je nasprotna človekovim željam, zato realisti s protestom osvetljujejo obstoječe. Človekova notranjost je v primerjavi s stvarnostjo krhka, slikana protislovno in zapleteno.

Za nastanek in razvoj realizma je zlasti pomembna filozofija pozitivizma, ki poudarja raziskovanje in spoznavanje stvarnosti, njenih pojavov in učinkov.

Zvrst

Delo je tipičen, reprezentativen realističen roman z zakonsko problematiko. Po Kosovi definiciji je roman vsaka obsežnejša pripoved v prozi, ki pripoveduje o usodi enega ali več pripovednih oseb iz stvarnega sedanjega življenja, kot ga vsi poznamo, o prigodah, ljubezni, družinskih zgodah in nezgodah, predvsem pa o notranjih doživljajih, ki spremljajo takšne dogodke. Tej definiciji delo "Gospa Bovary" popolnoma ustreza, torej je roman. Da pa je to realističen roman, lahko sklepamo iz slogovnih značilnosti. Gre za hladno, brezosebno opisovanje, ki mora vsebovati čim manj subjektivnih pogledov na svet.

Slogovne značilnosti

Pri objektivnem realistu Flaubertu je opazna tako imenovana brezosebna pripovedovanja, roman se odvija sam po sebi, sledi svoji notranji logiki dogodkov. Motivi, zgradba in osebe govorijo sami zase, razen v prvem delu, ko prvoosebni "mi" pripoveduje o začetku šolanja Charlesa Bovaryja. Tu gre v bistvu za slogovni trik, prevaro kot navidezno garancijo resničnosti pripovedi.

V preostalem romanu vse do Emine smrti prevladuje personalni pripovedovalec. To pomeni, da na dogodke največkrat gledamo skozi zorni kot posameznih oseb. Po smrti Eme pa se personalnost izgubi, videti je, kot bi se pripovedovanje dogajalo iz ptičje perspektive.

Za izražanje personalnosti pripovedovalca je Flaubert uporabil notranji monolog z polpremim govorom v nedovršenem preteklem času, oseba v tistem pogovoru sama s seboj izraža svoje sanje, želje, vse, česar ne more izraziti naglas.

Opazen je tudi opis, ki ga avtor uporablja za prikaz zgodovinskega in družbenega okolja, torej podeželske in trške Normandije. Opise prepoznamo po poudarjeni natančnosti in obsežnem naštevanju, v njih pa je skrita tudi Flaubertova kritika prikazanega okolja in v njem živečega sloja, njegovih okolestenelih navad, pustosti in povprečnosti.

Eden klasičnih postopkov realizma je dialog. Flaubert je pozornost posvečal glagolom rekanja in prehodom od govorenja ene osebe k drugi. Z glagoli rekanja je upočasnil tempo dialoga, za pospešitev pa je glagole rekanja opuščal.

Najpogostejša Flaubertova slogovna prvina pa je kontrastiranje. Kontrastni so lahko posamezni motivi, osebe in njihovi značaji, okolje... Poleg najznačilnejšega kontrasta med Emo in Charlesom sta tu še kontrasta med Eminima ljubimcema ipd. To Flaubertovo kontrastiranje je poseben način učinkovitega povezovanja notranje zgodbe, hkrati pa tudi sredstvo ironije in satire, ki jo v sebi skriva navidezna hladna distanca do pripovedovanja Gospe Bovaryjeve.

Zgradba

Roman Gospa Bovaryjeva je razdeljen na tri dele (trije glavni dogajalni prostori in tri ljubezni) in posamezna poglavja.

Dogajalni prostor:

- Tostes: V tem kraju sta mirno živela Ema in Charles po poroki.
- Yonville: V Yonville sta se Ema in Charles preselila, saj je Charles tu dobil službo okrajnega zdravnika. Dokaj hitro po selitvi se jima je tukaj rodila hči Bertha . Tukaj je spoznala Leona in Rodolpha.
- Rouen: Tu se je skrivaj sestajala z ljubimcem Leonom. Za pot iz Yonville v Rouen je potrebovala precej denarja, zato se je hitro zadolžila in ker ni imela sredstev za povratek stroškov je naredila samomor.

2. YONVILLE

Ema in Rodolphe

1. TOSTES

Ema in Charles

3. ROUEN

Ema in Leon

Glavne osebe

Ema Bovary je glavna oseba romana. Nagnjena je k sanjarjenju o življenju svojih vzornic, romantičnih junakinj iz knjig, ki jih je prebrala pri petnajstih, o propadli Mariji Stuart, o božanski Ivani Orleanski, o srčno neomajni Heloizi in zapeljivi lepi orožarki. Usode teh žensk jo navdajajo z upanjem, da bo odkrila nove čustvene svetove ob moškem, ki naj jo vpelje v moč strasti, v slasti življenja, v vse skrivnosti. Že spočetka ugotovi in čuti, da ji Charles tega nikoli ne bo mogel dati. Njena tašča, gospa Bovary starejša, poleg tega meni, da je mlada snaha preveč vzvišene sorte za njihovo premožnost, Emmo pa v čustveni osamljenosti vse bolj prevzema neobvladljivo dolgočasje. Njena romantika je tako poenostavljena in primitivna, iskanje sreče pa zaradi nerealnih stereotipov obsojeno na propad.

Charles Bovary je pravo nasprotje Eme. Je oseba, ki podzavestno in srečno sprejema življenje tako, kot je. Večinoma ga ob Eminem doživljanju stvarnosti razberemo kot podpovprečnega, tako da šele ob Emi smrti zaživi kot polna oseba in tragično umre od ljubezni za pokojno ženo. V romanu se pojavlja kot oseba, ki je zaradi svojih nasprotij psihološko bogata in kompleksna ter sama po sebi živa in realistična.

Leon Dupois je v začetku Emin dvojnik nasprotnega spola. Prav tako kot Ema goji poenostavljeno podobo romantičnega sveta. Je šibkejša narava in bolj prostaški od Eme, zato se odloči za konformizem in malomeščansko povprečnost. Ko se loči od prezahtevne ljubice, se poroči zo gospodično Leokadijo Leboeuf.

Rodolphe Boulanger je ženskar in ljubitelj velikih besed in netveganih dejanj. Romantične strasti se poslužuje kot tehnike, ki mu omogoča pot do čutnih užitkov. Predstavlja predelan vaški lik osvajalca Don Juana. Je realistična podoba klavrne degradacije velikega ženskarja.

Obnova

1.DEL

Na začetku prvega dela spoznamo dečka po imenu Charles Bovary. Njegova starša sta imela različne poglede o tem, kako naj bi vzgajali otroka. Njegova mama je zagovarjala nežnost in materinsko ljubezen, ter se do otroka vedla zelo popustljivo, očetove vzgoje pa se ne bi sramovali niti Špartanci, saj se je trudil, da bi iz svojega sina naredil trdnega ter žilavega človeka. Gospa Bovary je bila marljiva žena in skrbna mati, ki jo je življenje sčasoma utrudilo, zob časa pa ji je v dušo zasejal zagrenjenost. Gospod Bovary je nekoč služboval kot zdravnik, ki se je vedno strogo držal pravil in formalnosti. Kljub temu, da Charles ni ravno slovel zaradi svoje bistrumnosti, je zaradi mamine vneme in navdušenja študiral medicino in jo po zaslugi vztrajnosti, ter marsikatero za knjigami preživete ure, tudi doštudiral. Delovno mesto mu je poiskala mati, ki je še takrat imela kar precejšen vpliv na njegovo življenje in delo. Začel je delati kot povprečen vaški zdravnik v Tostesu in se ne dolgo zatem tudi poročil. Seveda je tudi za to poskrbela mama, ki je poiskala in izbrala Charlesovo bodočo nevesto, bogato vdovo sodnega izvrševalca iz Dieppa, žensko po imenu Heloiza Dubucova. Po poroki je vzela Charlesova žena stvari v svoje roke, Charles pa je v tistem času živel enolično, njej podrejeno življenje, ter se ukvarjal predvsem s svojim delom. Neke noči je Charles prejel pismo, kjer je pisalo, da ga v Bertauxu čaka delo. Oče Roualt, gospodar bližnjega posestva si je namreč zlomil nogo in je nujno potreboval zdravnika, da mu jo uravna. V naslednjih dneh se je Charles pogosto mudil na posestvu, pri svojem bolniku, ter se tam zaljubil v hčer očeta Roualta, Emo. Heloiza, ki je bila po svoji naravi gospodovalna žena, je kmalu zaslutila, da zdravje ostarelega Roualta ni edino, kar Charlesa zanima na njegovi domačiji. Med zakoncema se je vnel prepir, ki se je končal tako, da je Charles razjarjeni ženi prisegel, da se v Bertaux ne bo več vračal. Medtem pa je gospod Bovary starejši ugotovil, da je Heloiza v resnici revna in je ves čas lagala o svojem »bogastvu«. Obsodbe, ko so ji jih namenili Charlesovi starši so je precej pretresle, nekaj dni zatem se ji je udrla kri, in umrla je. Charles je bil potr zaradi njene smrti, kajti čeprav je ni nikoli resnično ljubil mu je bila vendarle žena in življenjska sopotnica. Uteho pa je iskal pri Rouaultu, v družbi njegove mlade lepe in nedolžne hčerke. Čeprav od smrti njegove žene še ni minilo veliko časa, se je odločil, da bo gospoda Roualta prosil za Emino roko. Ta je privolil, navdušena je bila pa tudi Ema sama, saj si je v luči zgodb, s katerimi se je srečala ob prebiranju knjig, o ljubezni ustvarila utopično in iluzionistično predstavo. Svatba je bila razkošna, dolgotrajna in zabavna. Po poroki jo je Charles odpeljal k

sebi v Tostes, kjer se je Ema prve dni ukvarjala s preurejanjem hiše. S Charlesom sta uživala v žaru komaj rojene ljubezni.

Ema in gospa Bovary pa se nista razumeli najbolje. Spore je gladil Charles, ki pa se je izredno rad bahal s svojo lepo ženo in risbami, ki jih je le ta, umetnica po srcu ustvarjala. Vendar pa je Ema kmalu po poroki spoznala, da je storila napako. Otroško pričakovanje, naivnost in preveč romantičnih želja, so jo oropali možnosti kritične presoje. Ni pomislila, da morda ne bo sposobna ujeti ritma vsakdanjosti, ko bo ogenj prve strasti dogorel. Na tihem je Charlesu očitala, ker tega ni opazil, bil je dolgočasen, neduhovit, po ničemer ni hrepenel, vsakdanjost ga je ujela na meji med resničnim in pričakovanim. Vendar pa mu Ema tega ni omenila in je lepo skrbela zanj.

V tistih dneh jo je osrečevala in ji krajšala samotne ure psička, hrtica Djali, darilo lovskega čuvaja, s katero sta hodili na dolge sprehode. Edini vznemirljiv dogodek je bil ples pri markizu (državnem tajniku), ki ju je tja povabil, ker mu je Charles pozdravil tvor v ustih. Družabni dogodek je potekal na njegovem gradu. Tu se je Ema srečala z vznemirljivim svetom iz svojih sanj. Zabavala se je, uživala v razkošju, bogatem prostoru, ob pogledu na košate obleke drugih dam, uživala je ob zvenu lastnega, samozavestnega smeha in ob odsevu svojega telesa, ki je drhtelo v pričakovanju. Veliko je plesala, še posebej z vikontom. Zahrepenela je po tujih krajih, bogastvu, blišču in zabavah. Po tej zabavi je Ema odpor do povprečnosti, v kateri sta životarila. Projicirala je na svojega moža in ga začela zaničevati. Zatekla se je v svoj sanjski svet in se predala branju romantičnih romanov. Zanimarjala je gospodinjska opravila, odpustila služkinjo Nastazijo in najela novo, Felicito. Nato je Ema zbolela za neko živčno boleznijo, zato se je Charles odločil, da se bosta preselila v večje mesto, Yonville. Pred odhodom je zažgala svoj poročni šopek. Kasneje je ugotovila, da je noseča.

2.DEL

V začetku drugega dela naše zgodbe, sta se Charles in Ema preselila Yonville, ki je od Rouena oddaljen približno 8 milj. To je bil trg, ki je prednjačil v kmetijstvu, imel pa je tudi cerkev, lekarno, gostilno in pokopališče. Na začetku spoznamo najpomembnejše prebivalce mesteca: lastnico gostilne pri Zlatem levu, gospoda Homaisa in njegovo ženo, davkarja gospoda Bineta, trgovca Lheureuxa in gospoda Leona.

Življenja v tem mestecu sta se hitro privadila. Takoj sta navezala stike s someščani, Charles se je že prvi dan seznanil s Homaisom, Ema pa z Leonom. Nato sta odšla v svoj novi dom.

Bližal se je čas poroda. Ema si je želela sina. Popolnoma se je posvetila pripravam, vendar jo je prizemljilo dejstvo, da ni imela razkošja, ki bi ga lahko ponudila svojemu otroku. Rodila je hčer, ki sta jo poimenovala Berthe Emine navdušenje je že v drugo zamrlo, prav tako materinski čut, zato je Bertho oddala v rejo h gospe Rolletovi.

Ema se je začela veliko družiti z Leonom, hodila sta na sprehode, skupaj brala časopise, podarila mu je celo preprogo. Počasi sta se zaljubila drug v drugega, vendar sta oba to ljubezen prikrivala in je sprva nista priznala niti sama sebi, kaj šele drug drugemu.. Leon jo je večkrat obiskoval z namenom, da ji bo povedal kaj čuti, vendar ni nikoli našel pravih besed za pogovor. Ema je Charlesa iz dneva v dan bolj sovražila, hotela je biti z Leonom. Bertho je vzela iz reje in ji začela izkazovati materinsko ljubezen. Odšla je tudi k

duhovniku, da se izpove svojih grehov. Ta čas pa se je Leon odločil, da odide v Pariz, saj je želel doštudirati pravo. Dnevi po njegovem odhodu so bili za Emo izredno mučni, preklinjala je samo sebe, ker ga je pustila oditi, a je sčasoma pozabila nanj. Začela se je učiti italijanščino, iskala je dejavnosti s katerimi bi se zamotila in si skrajšala čas ter na veliko nakupovala.

Nekega dne pa je k njima prišel gospod Radolphe Boulanger, bogat mož, ki je Charlesu pripeljal svojega slugo, da bi mu puščali kri. Radolphe je bil izkušen zapeljivec in ženskar, Emo pa je doživljal zgolj kot izziv in žensko, ki bi mu morda lahko popestrila dolgčas, v katerem se je utapljal. Nekaj dni kasneje pa se je v Yonvillu odvijal poljedelski shod. Radolphe je spremljal Emo. Hitro sta ujela pravo valovno dolžino, ter se pogovarjala o vsem mogočem. Na prireditvi so bili razni govori, podeljevali so nagrade, po shodu pa je bila zelo skromna slavnostna gostija. Radolphe je Emi na tej prireditvi izpovedal svojo ljubezen. Homais pa je napisal članek o shodu, ki je bil objavljen v Rounskem svetilniku.

Po šestih tednih je Radolphe Emo je ponovno obiskal in ji dvoril, čeprav je vedel, da je poročena. Njuno razmerje je nevede spodbujal tudi preveč zaupljiv Charles, ki je ženi predlagal jahanje konj z Radolphom, saj je opazil njeno zdolgočasnost.. Charles ji je kupil kobilo in po dolgih ježah se je Ema le vdala Radolphovi ljubezni in postala njegova ljubimka. V njem je našla vse, o čemer je sanjala v mladosti: nežen šepet skrivnostnosti, zaljubljene besede, prikrite poglede, za katere sta samo ona dva vedela, kaj pomenijo... Pisala sta si ljubezenska pisma, se sestajala na Eminem vrtu in si izmenjavala darilca. Vendar pa je njuna zveza počasi propadala. Radolphe se je tako kot vsega drugega naveličal tudi Eme, poleg tega pa ga je skrbelo za svoj ugled. Radolphe je nekajkrat zamudil na njuna srečanja, počasi je začela dvomiti v svojo odločitvev in se spraševati, ali ne bi bilo pametneje in varneje pozabiti na prikrite strasti in ostati v neokrnjeni zvezi s Charlesom. Medtem sta se Charles in lekarnar Homais dogovarjala, da bosta hlapcu Hipolitu »popravila« kepaste noge. Na začetku je bilo videti, kot da je operacija uspela, Charles in Ema sta že sanjarila o novi, lepši prihodnosti, ki si jo bosta ustvarila z na novo pridobljenim denarjem in Charles je Emi pod vtisi teh pričakovanj spet prirasel k srcu. Vendar operacija ni uspela, stvari so se zapletle in hlapcu so morali nogo odrezati. Ema je zopet zasovražila Charlesa. Znova se je vdala osvajanju in spet je vzbrstela ljubezen med njo in Radolphom. Dajala mu je darila, ki jih je kupila pri trgovcu Lheureux-u. odločila sta se, da bosta na skrivaj pobegnila v Ženevo, vse je bilo pripravljeno, a je zadnjo noč Radolphe spoznal, da ne ravna prav, zato je sklenil, da jo zapusti. Emi je poslal poslovilno pismo, skrito na dnu košare z marelicami. Brala ga je na podstrešju, v svojem razočaranju in nesreči pa je hotela napraviti samomor, vendar je pravočasno prišla Felicita. Ob kosilu je zaradi preteklih pretresov in razočaranj doživela živčni napad, ki se je razvil v daljšo bolezen. Charles je klical zdravnike, lekarnarja, kmalu pa je ostal brez denarja. V času njene bolezni ga je trgovec seznanil z Eminem dolgom in ker ni imel denarja mu ga je trgovec posodil. Ko si je Ema opomogla, jo je začela peči vest, zavedla se je svojih napak s katerimi je škodovala tako sebi kot drugim. Postala je pobožna in zelo prizanesljiva ter dobra do vseh, vzela je Bertko iz reje in jo učila brati. Vrt je dala prekopati, hranila je siromake,... Homais pa je Charlesu predlagal, naj jo odpelje v Rounsko gledališče slovečega tenorista.

Odšla sta. Med samo opero je Ema obujala spomin na Radolpha. Med odmorom je odšel Charles po kozarec mleka za Emo, srečal pa je Leona. Ta je kasneje prišel v ložo pogledat gospo. Odšli so pred koncem opere, Ema je ostala do konca opere.

3.DEL

Leon jo je prišel iskati v hotel, kjer ji je končno izpovedal svojo ljubezen do nje, naslednji dan pa sta se dobila v cerkvi, cel dan sta se vozila s kočijo po mestu. Pri sosedu Homaisu, je potekal prepis, kjer je Justin vstopil gospodarjevo sobo »laboratorij« in vzel kotel, ki ga ne bi smel. Felicita pa je Emi pritekla povedati, da je umrl njen tast, Charlesov oče. Emo pa je obsedla misel na Leona. Za njo se je začelo novo obdobje življenja. Zagotovila si je tedenske sestanke z Leonom. Charlesu je rekla, da se uči igranja klavirja, v resnici pa je bila z Leonom. Nekoč sta se s čolnom peljala na neke otočke, čolnar je govoril, da je maloprej peljal nekega smešnega človeka po imenu Radolphe. Ema je bila rahlo šokirana, vendar se je še naprej posvečala Leonu. Vendar jo je ljubezen stala več in več. Stroške za njena potovanja, nove obleke in druge drobnarije ji je pomagal kriti vaški trgovec, dolg je bil vse večji. Finance so bile njena skrb, zato Charles ni vedel, da ga žena spravlja ob imetje. Tudi ljubezen z Leonom je počasi usihala, naveličala sta se drug drugega in ko je Leon enkrat, dvakrat zamudil na srečanja, se je vsa ogorčena vrnila domov. Prejela je pismo od sodišča, da mora v roku 24h ur plačati vsoto 8000 frankov. Prosila je trgovca, če ji posodi, vendar ji ta ni več zaupal in jo je zavrnil. Prosila je tudi Leona in župana vendar denarja ni dobila. Ko je prišla domov so že popisovali njeno imetje. Spomnila se je na Radolpha, le ta je bil pripravljen obnoviti njuno razmerje, a denarja ji ni posodil ter se izgovoril, da ga nima. Obtožila ga je svoje življenjske nesreče. Odšla je v Homaisov »laboratorij« in tam vzela arzenik in se z njim zastrupila, odšla je domov in možu napisala pismo. Začela je bolehati, dušilo jo je, bljuvala je, bledlo se ji je... Charles je klical razne zdravnike vendar je bilo prepozno. Umirala je dolgo in v velikih mukah.

Po Emini smrti je Charles vedno bolj posnemal njen življenjski stil. Dal jo je pokopati v treh krstah prekritih z žametom, v beli poročni obleki, čeveljčkih in z vencem na glavi. Charles jo je vedno bolj pogrešal in se spominjal lepih trenutkov z njo. Tudi njen oče je slabo sprejel novico o smrti hčerke. Pogreb je bil žalosten, a na njem ni bilo ne Radolpha, ne Leona.

Charlesa so dolgovi vedno bolj morili postal je obupan, kar ga je vodilo v smrt. Našel je vsa ljubezenska pisma Leona in Radolpha. Berthe je odšla v varstvo neki revni teti, starejša gospa Bovary je umrla, Rouault je ohromel, Homais pa je zaslovel s svojimi članki in bil dobro preskrbljen do konca življenja.